

EVALUATIE KWALITEITSMETER VEILIG UITGAAN LEIDSEBUURT

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EVALUATIE KWALITEITSMETER VEILIG UITGAAN LEIDSEBUURT

- eindrapport -

mr. drs. A. Schreijenberg
drs. G.H.J. Homburg

Regioplan
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 – 531 53 15
Fax : +31 (0)20 – 626 51 99

Amsterdam, april 2013
Publicatienr. 2352

© 2013 Regioplan, in opdracht van het stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam
Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan.
Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	1
1.2	Doel- en vraagstelling	2
1.3	Onderzoeksaanpak	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Samenwerking in KVV Leidsebuurt	5
2.1	Voorwaarden voor effectieve samenwerking	5
2.2	Projectgroep KVV	6
2.3	Communicatie	7
3	Resultaten van de KVV Leidsebuurt	9
3.1	Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid	9
3.2	Horecabeleid en deurbeleid	9
3.3	Toezicht	10
3.4	Openbare ruimte van hoge kwaliteit	11
3.5	Preventie	13
3.6	Afspraken, rolverdeling en resultaatgericht overleg	15
4	Veiligheid op en rond het Leidseplein	17
4.1	Sfeerbeeld	17
4.2	Ontwikkeling criminaliteit en overlast	17
4.3	Concluderend	21
5	Effecten van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	23
5.1	Effecten KVV op de veiligheidssituatie	23
6	Conclusies en aanbevelingen	25
6.1	Conclusies	25
6.2	Voortzetting KVV	26
6.3	Aandachtspunten bij de voortzetting	26
Bijlage	Maatregelenmatrix	29

1 INLEIDING

1.1 Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan

Mede naar aanleiding van een toename van uitgaansgeweld en overlast in eerdere jaren hebben zes partijen in januari 2011 de samenwerkingsovereenkomst Veilig Uitgaan Leidsebuurt ondertekend. De deelnemende partijen zijn de Belangenvereniging Horeca Leidsebuurt (BHL), Koninklijke Horeca Nederland afdeling Amsterdam (KHN), het stadsdeel Centrum, de gemeente Amsterdam (directie Openbare Orde en Veiligheid), de politie Amsterdam-Amstelland en het arrondissementsparket Amsterdam (Openbaar Ministerie). De samenwerking volgt de methodiek van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU), die veel nadruk legt op de verbetering van de structuur van de lokale samenwerking.

De KVU is een hulpmiddel voor lokale initiatieven op het gebied van veilig uitgaan. Het doel van de KVU is het vergroten van de veiligheid in uitgaansgebieden. Dit gebeurt door het stimuleren van de samenwerking van betrokken partijen (bestuur, Openbaar Ministerie, politie en horecaondernemers), door de problemen op het gebied van de veiligheid in kaart te brengen en door deze gezamenlijk aan te pakken.

Bij de lokale toepassing van de KVU wordt een proces in werking gesteld dat uit zes stappen bestaat:

- het vastleggen van de intentie tot samenwerken van de lokale partijen in een intentieverklaring;
- het uitvoeren van een veiligheidsanalyse, met een afbakening van het gebied, bronnenonderzoek, enquêtes, een schouw en waar nodig een prioriteitsstelling;
- het gezamenlijk opstellen van een plan van aanpak om de veiligheid in het uitgaansgebied te vergroten (actuele veiligheidssituatie, problemen, doelstellingen, maatregelen en activiteiten);
- het ondertekenen van een convenant of samenwerkingsovereenkomst als start voor de uitvoering van het plan van aanpak;
- de uitvoering van het plan van aanpak;
- evaluatie van de resultaten van de KVU in termen van de veiligheidssituatie en de samenwerking.

Na de eerste vijftien maanden van de samenwerking in de Leidsebuurt is een tussenbalans opgemaakt, waarin is vastgesteld welke onderdelen goed lopen, op welke onderdelen verbetering nodig is en wat de prioriteiten voor de resterende projectperiode zouden moeten zijn. Nu er bijna twee jaar verstreken zijn, wordt nog eens de balans opgemaakt.

1.2 Doel- en vraagstelling

Het doel van deze evaluatie is het verkrijgen van een actueel beeld van de behaalde resultaten, de onderlinge samenwerking en rolverdeling en de aandachtspunten die in de tussenbalans zijn geformuleerd.

Het onderzoek geeft een antwoord op de volgende vragen:

1. In hoeverre zijn de maatregelen uit de KVVU-matrix en de later toegevoegde maatregelen uitgevoerd? In hoeverre is opvolging gegeven aan de prioriteiten die in de tussenbalans zijn geformuleerd? Voor zover de uitvoering achterblijft bij de planning, wat is daarvan de achtergrond?
2. Hoe verloopt de samenwerking tussen de deelnemers?
3. In hoeverre zijn de ondernemers bij de aanpak betrokken? Voor zover deze achterblijft, wat zijn daarvan de achtergronden en de gevolgen?
4. Hoe ontwikkelen de objectieve en de subjectieve veiligheid zich in het gebied dat de KVVU bestrijkt?
5. Wat zijn aandachts- en zwaartepunten bij een beslissing over een voortzetting van de KVVU-samenwerking na 2012?

1.3 Onderzoeksaanpak

Er is gekozen voor een beknopte evaluatie. De onderzoeksaanpak bestond uit de volgende onderdelen:

- documentstudie over de opzet, het verloop, de maatregelen en de (tussentijdse) resultaten van de KVVU;
- interviews over de inhoud en de kwaliteit van de samenwerking en over de resultaten met de externe projectleider en de politie;
- interview met de secretaris van de ondernemersvereniging over de betrokkenheid van de ondernemers en de achtergronden daarvan;
- interview met een bewoner van de Leidsebuurt over de (veiligheid)situatie in de buurt;
- actualisering van cijfers over objectieve veiligheid;
- expertbijeenkomst over de toekomst van de KVVU Leidsebuurt, waarin (voorlopige) onderzoeksresultaten aan de projectgroepleden zijn voorgelegd en met hen zijn bediscussieerd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de samenwerking in de projectgroep en daarbuiten. Ook wordt aandacht besteed aan de betrokkenheid van ondernemers. Hoofdstuk 3 gaat in op de realisatie van de maatregelen en hoofdstuk 4 beschrijft de veiligheidssituatie in de Leidsebuurt. De (te verwachten) effecten van maatregelen komen in hoofdstuk 5 aan bod.

Hoofdstuk 6 vormt de conclusie, die tevens ingaat op de eventuele voortzetting van het project.

2 SAMENWERKING IN KVV LEIDSEBUURT

2.1 Voorwaarden voor effectieve samenwerking

De KVV is te bestempelen als een voorbeeld van netwerksamenwerking. Netwerksamenwerking houdt in dat de samenwerkende partijen een gemeenschappelijk of onderling aanvullend doel hebben, in dit geval het bevorderen van de sociale veiligheid in het uitgaansgebied Leidsebuurt. Turrini et al.¹ onderscheiden drie elementen die netwerksamenwerking succesvol kunnen maken: de structuur van het netwerk, de omgeving waarin het netwerk opereert (context) en de managementvaardigheden van de personen die vorm geven aan de netwerksamenwerking. Aan deze elementen kunnen voorwaarden gekoppeld worden. Een overzicht van de voorwaarden voor effectieve samenwerking wordt gegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Voorwaarden voor effectieve samenwerking

Context	Structuur	Management
<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende middelen • Eenduidig doel en belang • Voortzetting eerdere samenwerking • Weinig personele wisselingen • Frequent en fysiek overleg 	<ul style="list-style-type: none"> • Krachtige kernorganisatie • Compact netwerk • Samenwerkingspartners met doorzettingsmacht • Interne regels moeten wijken • Hiërarchische relaties • Resultaatverplichtingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Borging missie, visie en doelen door projectleider • Leren van vergelijkbare en succesvolle samenwerkingsverbanden.

Context Aan de contextvoorwaarden wordt bij de KVV Leidsebuurt grotendeels voldaan. De projectgroep KVV heeft een eenduidig doel en hetzelfde belang voor ogen: een veiligere Leidsebuurt. Er is frequent overleg en dezelfde mensen schuiven aan. Financiële middelen zijn er in principe voldoende, met de kanttekening daarbij dat ondernemers aangeven keuzes te moeten maken. Zij verbinden bijvoorbeeld de regelgeving met betrekking tot gevelreclame (ingegeven door esthetische overwegingen) met de maatregelen over verlichting (ingegeven door het veiligheidsbeleid). Investerings in een veiliger uitgaansklimaat zouden volgens hen daardoor onder druk komen te staan. Het achterliggende probleem is dat de doelen van de samenwerking door dergelijke discussies minder eenduidig worden.

Structuur De structuur van de samenwerking is nog steeds vrij kwetsbaar en gevoelig voor incidenten, zoals werd vastgesteld in de tussenevaluatie. Met zes partners kan er gesproken worden van een compact netwerk. Krachtige kernorganisaties zijn het stadsdeel en de politie. Alle vertegenwoordigers van

¹ Turrini, A., D. Cristofoli, F. Frosini & G. Nasi (2009). *Networking literature about determinants of network effectiveness*. Public Administration, 88 (2), 528-550.

samenwerkingspartners zijn bij machte om toezeggingen te doen in naam van hun achterban. Interne regels wijken echter zeker niet altijd voor het groepsbelang. De directie OOV van de gemeente Amsterdam en het OM zijn uitsluitend bij het overleg betrokken waar er voor hen relevante agendapunten zijn. De directie OOV geeft aan dat deze rol ook in de toekomst het best zal passen.

Een deel van de belanghebbenden bij een veilig uitgaansklimaat in de Leidsebuurt is niet vertegenwoordigd. Het gaat dan om ondernemers die niet zijn aangesloten bij de BHL, en om bewoners. Buiten een actiecomité zijn bewoners niet vertegenwoordigd. Er is geen duidelijke hiërarchie. Wel is er een onafhankelijke projectleider die de lijnen uitzet en resultaatverplichtingen bewaakt.

Management Missie, visie en doelen worden geborgd door de projectleider. In de tussenevaluatie worden ze nog eens op een rij gezet en worden verbeterpunten geformuleerd voor de toekomst. Eerder werden vergelijkbare samenwerkingsverbanden elders opgezet (onder andere rondom het Rembrandtplein). Die ervaringen zijn meegenomen in deze KVVU. Er is bijvoorbeeld uitdrukkelijk gekozen voor een externe, onafhankelijke projectleider.

2.2 Projectgroep KVVU

Organisatie De projectgroep KVVU is in 2011 ingesteld en komt vier keer per jaar bij elkaar. In iedere vergadering wordt de voortgang op de afspraken met ondernemers met betrekking tot veiligheid besproken en worden eventuele knelpunten gesignaleerd. Deelnemende partijen aan de KVVU zijn: Belangenvereniging Horeca Leidsebuurt (BHL), Koninklijke Horeca Nederland afdeling Amsterdam (KHN), het stadsdeel Centrum, de gemeente Amsterdam (directie OOV), de politie Amsterdam-Amstelland en het arrondissementsparket Amsterdam (OM).

Projectleider De KVVU Leidsebuurt heeft een externe en onafhankelijke projectleider. Maatregelen worden door alle betrokken partijen ingebracht. De projectleider is zelf geen belanghebbende en daardoor goed in staat om de afspraken in de actielijst na te lopen en (in overleg) taken aan de samenwerkingspartners toe te delen. Dat leidt er niet per definitie toe dat deze afspraken binnen de afgesproken termijnen worden nagekomen. Bij de eerstvolgende vergadering staat de actielijst echter weer centraal en wordt de voortgang besproken. De projectleider is positief over de samenwerking van de projectgroepleden. Hij signaleert wel dat kleine incidenten de samenwerking onder druk kunnen zetten. Verder zou hij graag de scope van de KVVU-samenwerking verbreden met naast veilig uitgaansmaatregelen daaraan gerelateerde beheersmaatregelen in de openbare ruimte.

Achterban Bij een samenwerkingsverband als dit is het van belang dat de achterban van deelnemende partijen goed vertegenwoordigd wordt. Dit vergroot het draagvlak voor de maatregelen. Geïnterviewde projectgroepleden geven aan dat over het algemeen een goede afvaardiging aan tafel zit. De ondernemers zijn met name vertegenwoordigd door het bestuur van de Belangenvereniging Horeca Leidsebuurt. Deze spreekt namens de meeste ondernemers (de vereniging heeft ongeveer 65 leden), maar niet namens alle ondernemers. Juist het bestaan van zogenoemde freeriders, die profiteren van de maatregelen maar er zelf niet aan bijdragen, staat soms het succes van maatregelen in de weg. Waarom zou de ene ondernemer meedoen als de buurman niet meedoet? Ten slotte zijn buurtbewoners in het geheel niet vertegenwoordigd in de projectgroep. Het actiecomité Leidse in Last, waarvan enkele leden incidenteel deelnamen aan het overleg, bestaat uit buurtbewoners; de representativiteit is echter onduidelijk. Overleg met een representatieve vertegenwoordiging van de buurt in de projectgroep is nodig voor meer draagvlak onder bewoners. Dat wil niet zeggen dat bewoners in het KVVU-overleg moeten participeren, maar dat zij (periodiek) betrokken worden bij de aanpak. Een geïnterviewde bewoner, die als vertegenwoordiger van Leidse in Last incidenteel bij het KVVU-overleg aanwezig was, geeft aan de indruk te hebben weinig invloed uit te kunnen oefenen op de uitvoering van KVVU-maatregelen. Hij geeft aan het een goed initiatief te vinden, maar geen zichtbare resultaten van de aanpak te merken.

2.3 Communicatie

Intern De communicatie binnen de projectgroep verloopt volgens betrokkenen goed. Er zijn naast het KVVU-overleg andere overlegvormen waarin de samenwerkingspartners elkaar tegenkomen (zoals het politie-horecaoverleg). De horecaondernemers op het plein geven wel aan dat zij vaak niet op de hoogte zijn van (geplande) kleinere buitenactiviteiten op het Leidseplein, zoals optredens. Zij vinden dat het stadsdeel of de gemeente Amsterdam dergelijke activiteiten beter aan hen moet doorgeven, zodat zij er rekening mee kunnen houden.²

Extern Communicatie naar buiten vindt plaats door bijvoorbeeld met een afvaardiging van de KVVU-projectgroep het Integraal Leidsebuurt Overleg te bezoeken en de aanpak toe te lichten. Er zijn ook individuele projectgroepleden die communicatieactiviteiten ontplooiën. Zo geeft de BHL een nieuwsbrief uit. De toon van deze nieuwsbrief werd door andere projectgroepleden wat negatief gevonden over stadsdeel en/of politie. De BHL is hierop in het overleg aangesproken.

² Stadsdeel Centrum geeft aan dat via de website van het stadsdeel gecommuniceerd wordt over verstrekte evenementenvergunningen.

3 RESULTATEN VAN DE KVV LEIDSEBUURT

In de KVV-matrix die aan het begin van de samenwerking werd opgesteld, zijn veertig maatregelen opgenomen, waarvan de betrokken partijen hebben afgesproken om ze in de projectperiode uit te voeren. Per maatregel is een eerstverantwoordelijke partij aangewezen. Een overzicht van de maatregelen en van de mate waarin ze inmiddels zijn uitgevoerd, is te vinden in de bijlage bij dit rapport. De maatregelen kunnen worden verdeeld over een aantal clusters. Deze clusters worden in dit hoofdstuk kort besproken, waarbij tevens aandacht wordt besteed aan hoe de samenwerkingspartners de maatregelen ervaren hebben. In hoofdstuk 5 gaan we nader in op de effecten van de maatregelen.

3.1 Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid

Vijf van de veertig maatregelen zijn gericht op het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid. Het hanteren van de Veiligheidsindex als eenduidige bron voor veiligheidscijfers is een van deze maatregelen. In de praktijk blijkt de Veiligheidsindex op een te groot gebied betrekking te hebben. Projectgroepleden geven aan meer te hebben aan politiecijfers over het specifieke projectgebied. Deze cijfers ontvangt de projectgroep dan ook. Ondernemers wordt om de objectieve veiligheid te vergroten gevraagd een logboek bij te houden van noemenswaardige incidenten. Ook is het voor ondernemers mogelijk om voor de politie een conceptaangifte in te vullen, waardoor de afhandeling van een aangifte versneld wordt. Door sluisdeuren gesloten te houden en geluidsoverlast buiten tegen te gaan door buitenstaand publiek aan te spreken, dragen ondernemers eveneens bij aan de (subjectieve) veiligheid. Ten slotte worden door de politie pleinverboden uitgereikt aan personen die zich schuldig maken aan bepaalde overlastgevende feiten. In 2011 en 2012 werden in de Leidsebuurt respectievelijk 185 en 108 verblijfsverboden uitgereikt.

In de tussenbalans van juni 2012 worden geen verbeterpunten geformuleerd met betrekking tot de maatregelen in dit cluster. Ook in maart 2013 blijkt dat de vijf maatregelen volgens plan worden uitgevoerd.

3.2 Horecabeleid en deurbeleid

In dit cluster vallen drie maatregelen: de evaluatie van de Horecabeleidsnota, het Panel Deurbeleid en onderzoek naar de mogelijkheden van een collectieve toegangszonering. Het stadsdeel Centrum heeft de Horecabeleidsnota geëvalueerd. Het Panel Deurbeleid is in Amsterdam afgeschaft omdat het niet naar tevredenheid werkte, maar er is recent een nieuw initiatief voor in de

plaats gekomen.¹ Ten slotte was de mogelijkheid tot een collectieve toegangsontzegging lange tijd onderwerp van onderzoek. De politie wilde de maatregel graag invoeren, ondernemers meenden dat de maatregel erg arbeidsintensief zou zijn. De maatregel werd in de tussenbalans nog als een prioriteit genoemd, maar de politie geeft in februari 2013 aan dat de maatregel in Amsterdam, met een hoge concentratie horeca en veel toeristen, moeilijk te handhaven is. Zonder goede handhavingsmogelijkheden is er geen effect van de maatregel te verwachten. Er is inmiddels besloten de maatregel niet in de Leidsebuurt uit te voeren.

In de tussenbalans wordt verder gesteld dat portiers trainingen nodig hebben voor slechtnieuwsgesprekken. Uit de interviews blijkt dat de portierstrainingen goed bezocht worden (zie ook onder 3.5, preventie). Daarnaast geeft de tussenbalans aan dat in een aantal ondernemingen de huisregels klein en niet goed zichtbaar zijn aangebracht. Met ingang van 1 januari 2013 is deurbeleid voor avond- en nachthorecazaken met een portier verplicht gesteld (via een aanvullend voorschrift in de exploitatievergunning).² In 2013 zullen de meeste ondernemingen, als onderdeel van het nieuwe deurbeleid, over nieuwe uniforme en goed leesbare bordjes beschikken.

Samenvattend: twee van de drie maatregelen in het cluster horecabeleid en deurbeleid werden tot maart 2013, al dan niet in aangepaste vorm, gerealiseerd.

3.3 Toezicht

Onder dit cluster worden zes maatregelen geschaard. Er is cameratoezicht, functioneel toezicht (politie, straatcoaches, portiers) en er wordt gebruik gemaakt van een horecatelefoon, die ondernemers in staat stelt de politie rechtstreeks te benaderen tijdens de uitgaansuren.

Het cameratoezicht op en rond het Leidseplein is sinds de tweede helft van 2010 operationeel. De effecten staan niet vast, maar betrokkenen zijn zeer positief over de inzet van het middel.³

De politie heeft beter overzicht met behulp van de camera's en werkt daardoor efficiënter. Een andere maatregel is het faciliteren van voldoende politiecapaciteit. De geïnterviewde projectgroepleden geven aan hier tevreden over te zijn. Wel spreekt een van hen de vrees uit dat de capaciteit door de

¹ Een voorbeeld van het nieuwe deurbeleid en de presentatie daarvan is te vinden op de website van de gemeente Amsterdam: www.amsterdam.nl/publish/pages/451277/hn-deurbeleid.pdf.

² Burgemeestersbesluit van 28 november 2012.

³ Zie de evaluatie van het cameratoezicht (P. van Egmond, S. Flight & P. Hulshof (2011). *Evaluatie cameratoezicht uitgaanspleinen Amsterdam*. Amsterdam: DSP-groep). In interviews met projectgroepleden wordt dit beeld bevestigd.

invoering van nieuwe politie-eenheden per 1 januari 2013 onder druk zal komen te staan.

Straatcoaches worden door het stadsdeel ingezet om toezicht te houden op overlastgevende jeugd in en rondom het uitgaansgebied. De straatcoaches zijn niet actief op het plein of in de uitgaansstraten, maar in het gebied waar de jeugd zich voornamelijk ophoudt en/of indrinkt.

Ondernemers en portiers zijn medeverantwoordelijk voor het signaleren van ongewenst gedrag buiten de horecaonderneming en het sussen daarvan. De Belangenvereniging Horeca Leidsebuurt (BHL) heeft de mogelijkheid van ambulante portiers die tussen de verschillende horecazaken kunnen wisselen onderzocht. Dit heeft geresulteerd in het plan voor Leidse Hosts, die als hosts in de openbare ruimte moeten optreden. In maart 2013 is de uitvoering van het plan nog niet van de grond gekomen. Het was een van de geformuleerde prioriteiten in de tussenbalans van juni 2012, maar onvrede over handhaving op regelgeving met betrekking tot gevelreclame bij ondernemers staat volgens geïnterviewde projectgroepleden realisatie in de weg.

De horecatelefoon, een speciaal mobiel nummer van de politie dat ondernemers kunnen bellen, werkt naar behoren. Gecombineerd met een ronde langs horecaondernemers door de politie aan het begin van uitgaansavonden bevordert het volgens projectgroepleden de samenwerking tussen ondernemers/portiers en de politie.

In de tussenbalans van juni 2012 worden geen verbeterpunten geformuleerd met betrekking tot de maatregelen in dit cluster. Vijf van de zes maatregelen worden in maart 2013 volgens plan uitgevoerd.

3.4 Openbare ruimte van hoge kwaliteit

Om de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen en te vergroten zijn acht maatregelen geformuleerd. Allereerst werd de afspraak gemaakt dat ondernemers elkaar zullen aanspreken op het schoon, heel en veilig houden van de buurt. Dat gebeurt volgens projectgroepleden wel, maar omdat het met name om informele contacten gaat, is niet duidelijk hoe vaak en hoe intensief. De BHL zet zich in om meer leden te werven en op die manier alle ondernemers te verenigen.

Het stadsdeel heeft uriliften (urinoirs die buiten piekuren onder de grond kunnen blijven) geïnstalleerd en er is extra toiletgelegenheid gerealiseerd rondom het Leidseplein. Deze toiletgelegenheden zijn volgens projectgroepleden beter dan de eerder geplaatste plaskruizen. Ze komen een verzorgde openbare ruimte ten goede.

Als ondernemers klachten over straatmeubilair of bestrating hebben, kunnen zij deze melden bij het meldpunt openbare ruimte van het stadsdeel. De BHL is hierover positief. Meldingen worden snel opgepakt en problemen worden opgelost.

Een periodieke lichtschouw moet bijdragen aan een goed verlichte openbare ruimte. Stadsdeel Centrum stelt in de toekomst een lichtvisie op en voert, waar daar behoefte aan is, een lichtschouw uit om de verlichting te verbeteren op eventuele donkere plekken in de openbare ruimte. Van ondernemers, politie en bewoners wordt input gevraagd. Een dergelijke lichtschouw is niet uitgevoerd, omdat er geen verzoeken zijn geweest. De Leidsebuurt werd als goed verlicht ervaren. De belangenvereniging van de ondernemers geeft aan dat de gemeentelijke Dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer (DIVV), in tegenstelling tot het stadsdeel, niet snel reageert op meldingen. Een snelle reactie op meldingen over defecte verlichting is wel als maatregel opgenomen.

Omdat het beleid van het stadsdeel met betrekking tot gevelreclame niet gedragen wordt door ondernemers (grote wijzigingen in gevelreclame kosten volgens hen veel geld) brengt dit onderdelen van de KVVU-samenwerking in gevaar.⁴ Het stadsdeel en de horecaondernemers zijn in gesprek gegaan over de visie op gevelreclame. Ondernemers stellen op verzoek van het stadsdeel een visie op. De BHL laat een beeldkwaliteitsplan ontwikkelen en wordt daarin financieel ondersteund door het stadsdeel Centrum.⁵ Ondernemers stellen hun geld slechts een keer uit te kunnen geven en naast de realisatie van de visie op de gevelreclame niet te kunnen bijdragen aan andere maatregelen, zoals de Leidse Hosts.

Het invoeren van de aanbevelingen uit de Nota Uitgangspunten Herinrichting Leidsebuurt is een verantwoordelijkheid van de gebiedsbeheerder van het stadsdeel in samenwerking met de centrale stad.⁶ Het gaat dan met name om het plaatsen van verbodsborden en het creëren van fietsparkeeroplossingen. Deze zijn volgens geïnterviewde projectgroepleden gerealiseerd. De maatregel valt samen met de zevende maatregel in dit cluster, die ook betrekking heeft op fietsen en brommers/scooters. De geïnterviewden geven aan dat het fietsenprobleem grotendeels opgelost is, maar door de toename aan scooters een scooterprobleem is ontstaan. Vooral in de straten rondom het Leidseplein staan op uitgaansavonden veel scooters hinderlijk geparkeerd. Scooters zijn door de handhavers moeilijker te verwijderen dan fietsen. Het stadsdeel heeft dat in 2013 opgepakt; er wordt een plan voor het parkeren van fietsen en scooters opgesteld.

Het verwijderen van fietswrakken betreft de laatste maatregel in dit cluster. Ook hier wordt door geïnterviewden het onderscheid gemaakt tussen het Leidseplein en de zijstraten in de buurt. In de zijstraten is sneller sprake van hinderlijk geplaatste fietsen. Er is duidelijk verbetering zichtbaar, hoewel

⁴ Het beleid met betrekking tot gevelreclame is neergelegd in beleidsregels uit 2008 (http://www.centrum.amsterdam.nl/bestuur_raad_en/publicaties/beleidsnota/bouwen-wonen/beleidsregels/), die deel uitmaken van de Welstandsnota. Een nieuwe welstandsnota is door het stadsdeel ter inspraak vrijgegeven.

⁵ Het beeldkwaliteitsplan wordt door het stadsdeel opgevat als een zienswijze op de Welstandsnota. Deze wordt in de besluitvorming meegenomen.

⁶ <http://www.bestuur.centrum.amsterdam.nl/Bestuursarchief/2008/Commissie%20ORV/Stukken/ORST20080924LeidsebuurtNotavanUitg.pdf>

uitsluitend tot 18.00 uur gehandhaafd wordt. Daardoor kan het soms op uitgaansavonden nog steeds een chaos zijn.

Met betrekking tot dit cluster worden in de tussenbalans vier verbeterpunten genoemd. We bespreken ze hieronder, samen met de stand van zaken in januari 2013.

- Doorpakken bij de herprofilering van het Leidseplein: er zijn maatregelen genomen, maar het oorspronkelijke plan is versoberd. Projectgroepleden geven aan dat er begin 2013 nog geen grote vorderingen zijn gemaakt met de herinrichting van het Leidseplein. De omliggende straten zijn wel hergeprofileerd (onder andere Lijnbaansgracht, Lange Leidsedwardsstraat).
- Aanpak van scooters op het Leidseplein en fietsen in de Leidsestraatjes: de overlast van fietsen en scooters wordt in januari 2013 nog steeds problematisch genoemd. Projectgroepleden stellen wel dat het stadsdeel beter handhaaft. Ook zijn er in 2012 meer parkeergelegenheden gerealiseerd.
- Afspraken over afval met fastfoodketen: afspraken maken bleek moeilijk, maar gewijzigde openingstijden lossen een deel van het afvalprobleem op. De indruk bestaat dat de vroegere sluitingstijden een gunstig effect hebben op de mate van vervuiling.
- Kwaliteitsverbetering en versterken diversiteit Leidseplein: de KVVU-projectgroep wilde de mogelijkheden onderzoeken voor beïnvloeding van het horeca-aanbod op en rondom het Leidseplein. Die discussie is maar ten dele van de grond gekomen. De mogelijkheden om het horeca-aanbod te beïnvloeden, zijn beperkt gebleken. De projectleider pleit in januari 2013 voor de integratie van KVVU en de kwaliteitsverbetering in de openbare ruimte. Dit werd als prioriteit geformuleerd in juni 2012. In de herinrichtingsplannen voor de Leidsebuurt wordt veiligheid uitdrukkelijk meegenomen. Op die manier worden de kwaliteitsverbetering en veiligheidsaspecten aan elkaar gerelateerd.

Zes van de acht maatregelen uit dit cluster worden in januari 2013 geheel of gedeeltelijk uitgevoerd.

3.5 Preventie

Tien maatregelen vallen onder de noemer preventie. Twee van deze maatregelen hebben betrekking op drugs en wapens. Er worden bijvoorbeeld afspraken gemaakt tussen ondernemers en de politie over de handelswijze bij het aantreffen van drugs en wapens. De politie stelde hiertoe richtlijnen op. Daarnaast wordt door ondernemers (met name door de clubs) gebruikgemaakt van zogenoemde wapenkluizen, waarin eventueel aangetroffen wapens worden opgeborgen. Ondernemers installeren wapenkluizen en stellen de politie in staat drugs en wapens 'over te nemen'. Ondernemers worden geacht de landelijke richtlijnen voor het schenkebeleid na te leven. De projectleider geeft aan dat ondernemers aangeven dat dat voor hen soms lastig is. Als

iemand de toegang ontzegd wordt, zoekt hij elders gelegenheid. Doordat er 'freeriders' zijn onder de ondernemers die de regels minder streng naleven, betekent het weigeren van dronken mensen verlies van omzet aan een nabijgelegen horecagelegenheid. Handhaving van leeftijd gebeurde tot 31 december 2012 door de Voedsel- en Warenautoriteit. Vanaf 1 januari 2013 ligt deze verantwoordelijkheid bij de gemeente. In het verlengde van het schenkebeleid wordt afgesproken dat kroegentochten slechts onder voorwaarden mogelijk zijn. Er is een convenant met een aanbieder waarin de voorwaarden zijn vastgelegd: er zijn bijvoorbeeld grenzen aan de omvang van groepen en gratis alcoholverstrekking is niet toegestaan. De geïnterviewde projectgroepleden geven aan dat naast deze aanbieder andere (waaronder buitenlandse) aanbieders kroegentochten aanbieden. Die zijn moeilijk te stoppen. Opvallend is dat op de website iamsterdam.com (een site van de gemeente Amsterdam) verwezen wordt naar een aanbieder van kroegentochten op het Leidseplein, inclusief 'Unlimited free vodka shots'.⁷

Om horecapersoneel en portiers in staat te stellen adequaat met horecagasten om te gaan, worden cursussen georganiseerd. De cursus gericht op omgang met drank en drugs (Barcode en EHBD-u) wordt door barpersoneel beperkt bezocht. Dat komt volgens de ondernemersvereniging doordat barpersoneel vaak snel wisselt, de cursusinvestering zou daarom volgens ondernemers de moeite niet lonen.

Portiers volgen wel cursussen conflict- en agressiehantering. Het is daarbij zelfs voorgekomen dat de cursusgroepen vol zaten. Vanwege het succes worden de trainingen in het voorjaar van 2013 herhaald. Via de KVVU-projectgroep is geregeld dat de politie een aantekening maakt in het systeem over portiers die de training hebben gevolgd. Zowel de politie als de horecabeveiligers vinden de verbeterde samenwerking die daaruit volgt een grote vooruitgang.

Een andere maatregel is het hanteren van een maximum aan het aantal afterparty's dat tegelijkertijd in het uitgaansgebied plaatsvindt. Daartoe zou de centrale stad beleid opstellen. Voor nachtzaken is er inmiddels beleid opgesteld. Het gaat daarbij om de zogenoemde 'Twaalf Dagen Regeling', op grond waarvan nachtzaken twaalf keer per jaar 24 uur per etmaal open kunnen zijn. Deze regeling wordt in 2013 door de centrale stad geëvalueerd. Voor avondzaken is er nog geen beleid. Maximaal vijf zaken per weekendnacht krijgen een ontheffing voor langere openingstijden. In de praktijk zijn er dus maximaal vijf afterparty's.⁸

De achtste maatregel heeft betrekking op glaswerk. Glas mag niet mee naar buiten en bij evenementen wordt in plastic glazen geschonken. De

⁷ <http://www.iamsterdam.com/en-GB/Ndtrc/Leidseplein%20Crawl>.

⁸ Korte tijd zijn dat er wel eens meer geweest, door een knelpunt in de registratie bij het stadsdeel. Dat is inmiddels opgelost.

geïnterviewden stellen dat deze maatregel naar behoren wordt gehandhaafd door de ondernemers.

Tassenhaken zijn door de gemeente beschikbaar gesteld. Sommige ondernemers gebruiken ze, maar een groot deel ziet praktische bezwaren. Zo zouden tafels niet meer stapelbaar zijn door de haken, of tafels niet geschikt om de haken te bevestigen. Andere maatregelen om zakkenrollerij tegen te gaan worden door de horecaondernemers eveneens beperkt uitgevoerd. Ook tegen waarschuwingen op bierviltjes en stickers op tafels bestaan bezwaren.

Ten slotte wordt afgesproken na te gaan of er mogelijkheden zijn om het horeca-aanbod en daarmee het publiek op en rond het Leidseplein te verbreden. De herinrichting van het plein kan daar aan bijdragen. Het actief beïnvloeden van het horeca-aanbod is volgens de BHL onbegonnen werk: horecazaken zijn doorgaans al verkocht voordat algemeen kenbaar is dat ze te koop staan. De discussie op dit punt is nooit echt van de grond gekomen, omdat onduidelijk was of, en zo ja hoe, de projectgroep invloed uit kon oefenen.

Er worden in juni 2012 twee verbeterpunten genoemd met betrekking tot dit cluster. Allereerst is een gezamenlijke aanpak van zakkenrollers nodig. In januari 2013 blijkt dat op dit punt geen veranderingen zijn geweest. De politie pleegt inzet, maar andere initiatieven zijn geen groot succes. Het aantal aangiften van zakkenrollerij neemt in 2012 toe ten opzichte van 2011.

Een ander verbeterpunt zijn trainingen en cursussen. Er is geen overzicht van gevolgde cursussen door ondernemers/portiers beschikbaar en het aanbod is volgens de tussenbalans niet volledig. Begin 2013 zijn projectgroepleden tevreden over het cursusaanbod aan portiers. Barpersoneel volgt echter nauwelijks trainingen.

Zes van de tien preventieve maatregelen worden uitgevoerd.

3.6 Afspraken, rolverdeling en resultaatgericht overleg

Het laatste cluster betreft met name afspraken over de samenwerking en de wijze waarop deze moet leiden tot maximale resultaten. Ieder kwartaal KVVU-overleg is als een maatregel geformuleerd. Dit overleg vindt altijd doorgang en wordt goed bezocht. Het politie-horecaoverleg elke maand plaats.

Een andere afspraak is dat communicatie door KVVU-partners zo veel mogelijk wordt afgestemd. Dat gaat goed, behoudens de in hoofdstuk 2 aangehaalde nieuwsbrieven van de BHL, waarin geen sprake was van een gezamenlijk geluid, maar uitsluitend standpunten van de horecaondernemers (ook over veiligheid) werden uitgedragen. Ook op dit punt zijn inmiddels afspraken gemaakt.

Er worden in dit cluster maatregelen verder drie overleggen genoemd. Het gaat om overleg met bewoners, het Integraal Leidsebuurt Overleg (ILO) en de Dienst Economische Zaken van de gemeente. Zoals in hoofdstuk 2 al aan bod kwam, zijn bewoners in beperkte mate vertegenwoordigd. Projectgroepleden zien het ILO als goed platform om bewoners te bereiken. De projectleider heeft er meerdere malen verslag gedaan van de vorderingen van de KVVU. Gesprekken met de Dienst Economische Zaken zijn er volgens geïnterviewden (nog) niet geweest. Wel is er een gesprek geweest met de portefeuillehouder Economische Zaken van het stadsdeel. In het kader van de herinrichting van het plein staan gesprekken met de Dienst eveneens op de agenda. Het economisch belang van het Leidseplein is volgens de BHL groot.

Tweemaal per jaar is er overleg tussen portiers en de politie. Volgens de geïnterviewde projectgroepleden komt dit het wederzijds begrip ten goede. De laatste maatregel in dit cluster betreft het aantrekkelijk maken van de KVVU voor ondernemers. Dat is deels gelukt (65 BHL-leden en een kleine groep niet-leden zijn betrokken), maar het freeriderprobleem is nog niet geheel opgelost.⁹

Bij de tussenbalans in juni 2012 werden de volgende verbeterpunten geformuleerd:

- Van de straatmanager wordt een brugfunctie verwacht tussen partijen, terwijl hij optreedt als vertegenwoordiger van de BHL: de straatmanager geeft aan dat zijn functie duidelijk is, maar dat andere projectgroepleden er een ander idee over hebben. Dit is begin 2013 niet veranderd. De BHL heeft toegezegd de projectgroep van de functieomschrijving van de straatmanager te voorzien.
- Bewonersvertegenwoordiging is nodig: zoals hierboven beschreven is op dit punt nog geen oplossing gevonden.
- Naar aanleiding van onverwachte handhavingsacties roepen ondernemers op tot meer informatie vanuit het stadsdeel. De projectleider stelt vast dat de vertegenwoordiger van stadsdeel Centrum dit heeft opgepakt. Ook zaken die niet de verantwoordelijkheid van het stadsdeel zijn, worden in de projectgroep gedeeld. Daar zitten wel grenzen aan: juist handhavingsacties zijn naar hun aard niet altijd acties om vooraf aan te kondigen. Naleving van de regels is altijd gewenst.

Zes van de acht maatregelen worden in januari 2013 geheel of gedeeltelijk uitgevoerd.

⁹ Freeriderprobleem: sommige ondernemers sluiten zich niet aan bij het samenwerkingsverband en dragen daarmee niet bij aan de uitvoering van maatregelen. Zij profiteren wel van de resultaten van de aanpak.

4 VEILIGHEID OP EN ROND HET LEIDSEPLEIN

4.1 Sfeerbeeld

Een eenduidig sfeerbeeld is door de politie moeilijk te geven. Gevoelsmatig gaat het echter steeds beter in de Leidsebuurt. Ook burgers, ondernemers en horecapartners geven dat bij de politie aan. Op sommige punten laten de cijfers juist een verslechtering zien van de situatie door de jaren heen. Dat kan echter ook goed een registratie-effect zijn. Er zijn steeds meer politiemensen op straat die meer waarnemen en overlast beboeten.

4.2 Ontwikkeling criminaliteit en overlast

4.2.1 Objectieve veiligheidsindex

Een afspraak in het kader van de KVVU is dat alle ketenpartners dezelfde cijfers hanteren. De objectieve en de subjectieve veiligheidsindex worden door alle KVVU-partners als uitgangspunt genomen. Daarom presenteren we hier de relevante uitkomsten van de meest recente veiligheidsindex.

Tabel 4.1 Objectieve veiligheidsindex Weteringschans met uitsplitsingen 2010-2012

	2010	2011	2012
Objectieve veiligheid	89	103	104
Geweld	112	135	101
Overlast	163	194	332
Vandalisme	86	93	77
Drugsoverlast	78	86	80
Diefstal	95	115	128

Bron: www.eenveiligamsterdam.nl

De objectieve veiligheidsindex (gebied Weteringschans) laat zien dat de veiligheidssituatie in het gebied de laatste jaren vrij stabiel is. Ten opzichte van eerdere jaren is echter sprake van een verslechtering. Met name geweld en overlast vormen problemen in het gebied. In 2012 komt geweld, waaronder uitgaansgeweld, echter minder voor. De overlast daarentegen is fors toegenomen. Er is eveneens een toename van diefstallen te zien. De politie geeft aan dat zakkenrollerij in het gebied een toenemend probleem vormt. De ontwikkeling van vandalisme en drugsoverlast laten een iets positiever beeld zien, maar ook hier geldt dat met name sprake is van een stabilisatie.

Op de korte termijn is sprake van een stabilisatie, op de lange termijn echter van een verslechtering. Het gebied Weteringschans, waar de Leidsebuurt

onder valt, wordt in de veiligheidsindex in 2011 en 2012 als relatief onveilig bestempeld. In 2008-2010 was dat nog relatief veilig.

4.2.2 Subjectieve veiligheidsindex

De subjectieve veiligheidsindex blijft de laatste twee jaren net als de objectieve index vrij stabiel. Een geïnterviewde buurtbewoner, die incidenteel deelnam aan het KVVU-overleg, geeft aan dat hij ook een stabilisatie ervaart. Hij geeft daarbij echter aan dat de situatie volgens hem stabiel slecht is. Dat beeld wordt blijkens de resultaten van een bredere uitvraag, zoals neergelegd in de subjectieve veiligheidsindex, niet door de meeste buurtbewoners gedeeld. In 2012 wordt het gebied aangeduid als veilig, met uitzondering van het aspect buurtproblemen. Daarbij wordt gesproken van een relatief veilige situatie.

Tabel 4.2 Subjectieve veiligheidsindex Weteringschans met uitsplitsingen 2010-2012

	2010	2011	2012
Subjectieve veiligheid	64	63	59
Vermijding	59	50	44
Onveiligheidsbeleving	71	78	66
Buurtproblemen	62	62	66

Bron: www.eenveiligamsterdam.nl

De veiligheidsindexcijfers zijn niet altijd even bruikbaar gebleken. Zij hebben betrekking op een gebied dat groter is dan het uitgaansgebied. De projectgroep maakt in de praktijk daarom ook gebruik van politiecijfers en enquêtes onder uitgaanspubliek.

4.2.3 Subjectieve veiligheid (enquête)

In opdracht van de gemeente Amsterdam heeft DSP-groep in het voorjaar van 2012 onderzoek gedaan onder uitgaanspubliek op het Leidseplein en het Rembrandtplein.¹ Er zijn verspreid over zeven dagen en drie uitgaansavonden (donderdag t/m zaterdag) in totaal 342 mensen geënuquêteerd, waarvan 168 op het Leidseplein.

Zowel overdag als 's avonds blijken mensen zich in 2012 onveiliger te voelen op het plein dan in 2007. Dat verschil is alleen voor de situatie overdag statistisch significant. Een meerderheid van de mensen (88% in 2007 én in 2012) geeft aan zich zelden of soms onveilig te voelen. Het cijfergemiddelde voor de buurt bleef eveneens op een gelijk niveau (van 7.3 in 2007 naar 7.4 in 2012).

¹ P. van Egmond en S. Flight (2012). *Tabellenboek Uitgaanspubliek Leidseplein en Rembrandtplein 2012*. Amsterdam: DSP-groep.

De ervaren overlast op straat (van rondhangende groepen of personen) is in 2012 iets minder groot dan in 2007 (niet significant). Dat is opvallend, gezien de verslechterde objectieve situatie op dat punt.

4.2.4 Uitgaansgeweld – aangiften

De onderstaande analyses zijn gebaseerd op cijfers van de politie met betrekking tot specifieke delicten die doorgaans in een uitgaansgebied voorkomen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de vroege avond en de nacht.

Het aantal aangiften van uitgaansgeweld in de Leidsebuurt tussen 2010 en 2012 wordt in tabel 4.3 op een rij gezet. Uitgaansgeweld blijkt met name voor de komen in de tweede helft van de uitgaansavond (na 2 uur 's nachts). Dat patroon is ook in andere uitgaansgebieden zichtbaar. Ter vergelijking nemen we de cijfers met betrekking tot de Rembrandtpleinbuurt op. Het opvallendst is een opleving van geweldsincidenten in 2011. In 2012 is de situatie verbeterd, maar nog steeds slechter dan in 2010.

Tabel 4.3 Aantal aangiften uitgaansgeweld Leidsebuurt 2010-2012

Aangifte opgenomen	2010		2011		2012	
	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur
Openlijke geweldpleging tegen personen	6	25	6	30	3	17
Bedreiging	9	14	17	27	16	23
Doodslag/moord	0	1	2	3	1	1
Eenvoudige mishandeling	35	93	34	129	42	112
Zware mishandeling	11	15	7	17	6	17
Overige mishandeling	0	1	0	0	0	0
Totaal Leidsebuurt	61	149	66	206	68	170
<i>Ter vergelijking</i>						
Totaal Rembrandtpleinbuurt	40	102	41	101	42	99

Bron: Politie Amsterdam, bureau CIO

4.2.5 Overige geregistreerde incidenten

Het aantal door de politie geregistreerde uitgaansgerelateerde incidenten is in 2012 gedaald ten opzichte de twee jaren daarvoor. Dat geldt met name voor de overtreding van APV-bepalingen, zoals het verhandelen van nepdope of wildplassen. Het patroon is ook hier vergelijkbaar met dat in de Rembrandtpleinbuurt.

Tabel 4.4 Aantal incidenten Leidsebuurt 2010-2012

Aantal incidenten	2010		2011		2012	
	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur
Vechtpartij (zonder vervolg)	6	15	4	20	3	11
Steekpartij (zonder vervolg)	0	0	0	1	0	1
Schietpartij (zonder vervolg)	0	0	0	1	0	1
Ruzie/twist (zonder vervolg)	24	34	30	37	10	41
Nepdope (apv asd)	43	26	27	29	17	12
Hinderlijk drankgebruik (apv asd)	5	5	8	6	5	9
Wildplassen (apv asd)	75	126	50	112	39	90
Totaal Leidsebuurt	153	206	119	206	74	165
<i>Ter vergelijking</i>						
Totaal Rembrandtpleinbuurt	108	169	103	164	93	145

Bron: Politie Amsterdam, bureau CIO

4.2.6 Overlastmeldingen

Tabel 4.5 laat de ontwikkeling van het aantal overlastmeldingen bij de politie in de Leidsebuurt zien tussen 2010 en 2012.² Overlastmeldingen worden in tegenstelling tot aangiften juist vaker gedaan in de eerste helft van de uitgaansavond (tussen 20.00 en 02.00 uur). Dat kan een indicatie zijn dat de overlast die gepaard gaat met het leegstromen van de horecagelegenheden beperkt is. Het is echter ook voorstelbaar dat meer omwonenden in het begin van de avond nog wakker zijn en dus meer overlast ervaren.

Tabel 4.5 Aantal overlastmeldingen Leidsebuurt 2010-2012

Aantal meldingen	2010		2011		2012	
	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur	20.00-02.00 uur	02.00-08.00 uur
Overlast	11	16	11	6	21	9
Overlast van/door geluid	98	45	133	61	96	50
Totaal Leidsebuurt	109	61	144	67	117	59
<i>Ter vergelijking</i>						
Totaal Rembrandtpleinbuurt	71	30	70	47	81	43

Bron: Politie Amsterdam, bureau CIO

4.2.7 Verblijfsverboden en verwijderingsbevelen

In 2012 worden in de Leidsebuurt 108 verblijfsverboden uitgereikt. Dat gebeurt sinds 2009. In 2010 werden met 257 de meeste verblijfsverboden uitgereikt. In 2011 waren het er 185.

² Vergelijkbare cijfers over drank- en drugsoverlast zijn wegens veranderingen in het meldingssysteem van de politie voor de gepresenteerde periode niet beschikbaar.

Ter vergelijking: in de Rembrandtpleinbuurt werden de laatste drie jaar geen verblijfsverboden uitgereikt (in 2009 waren het er twee). Het pleinverbod, dat als een van de KVVU-maatregelen genoemd staat, lijkt in de Leidsebuurt dus (ook vergeleken met andere gebieden) een succesvol instrument.

Het grote verschil in opgelegde verboden wijt de politie aan een verschil in uitgaanspubliek. Op het Rembrandtplein komen meer toeristen en het heeft weinig zin die voor een langere periode van de pleinen te weren, zij zijn er immers tijdelijk.

4.3 Concluderend

Objectief gezien is de situatie op en rond het Leidseplein de laatste jaren verslechterd. Dat kan echter te wijten zijn aan een actievere opstelling van de politie, die tot een registratie-effect leidt (meer waarnemingen). Subjectief bekeken is de veiligheidssituatie vrij stabiel. Dat geldt overigens ook voor de objectieve veiligheid in de laatste twee jaar. Projectgroepleden herkennen het beeld van een uitgaansgebied waarin de veiligheidssituatie in principe stabiel en onder controle is, maar constante aandacht heeft.

5 EFFECTEN VAN DE KWALITEITSMETER VEILIG UITGAAN

De veiligheidssituatie in de Leidsebuurt is de laatste jaren als vrij stabiel te kenschetsen. In dit hoofdstuk bespreken we welke aanwijzingen er zijn om veiligheidsontwikkelingen aan de KVVU-maatregelen toe te schrijven.

5.1 Effecten KVVU op de veiligheidssituatie

5.1.1 Effectiviteit

Van de veertig maatregelen die in de KVVU Leidsebuurt worden uitgevoerd, zijn er, op basis van wetenschappelijke inzichten over effecten, twee als veelbelovend te kenschetsen en vier als bewezen effectief.

Dat wil niet zeggen dat de overige maatregelen geen effect zullen hebben. De effecten van deze maatregelen zijn alleen op basis van wetenschappelijk onderzoek minder hard te maken.

5.1.2 Realisatie maatregelen

Een van de twee veelbelovende maatregelen (de cursus Barcode) komt in het kader van de KVVU Leidsebuurt niet of beperkt van de grond. Het deurbeleid is in 2013 herzien en krijgt een nieuwe impuls.

De vier effectieve maatregelen worden gerealiseerd. Wel zijn er bij drie van deze maatregelen kanttekeningen te plaatsen bij de huidige of toekomstige uitvoering.

Projectgroepleden geven aan dat de politie per 1 januari 2013 minder zichtbaar aanwezig is, aangezien politieteam een groter gebied moeten bestrijken en daardoor niet altijd snel ter plaatse kunnen zijn. De politie geeft aan dat dit mogelijk kan leiden tot minder effectieve inzet van capaciteit, maar stelt ook dat de eerste ervaringen met de nieuwe manier van toezicht houden zijn dat deze niet hebben geleid tot minder aanwezigheid op het plein.

Ondernemers zijn enthousiast over cameratoezicht en de resultaten die de politie daarmee op straat boekt. Zij vrezen wel dat met het verhuizen van de uitkijkfaciliteit van een lokaal politiebureau naar een centrale uitkijkrimte de effectiviteit in gevaar komt. Of dat terecht is, is op voorhand niet te zeggen. Het is wel bekend dat een gebrek aan gebiedskennis bij uitkijkers van camerabeelden de effectiviteit van het instrument in de weg kan staan.¹ In

¹ Gebiedskennis komt uit evaluaties naar voren als een belangrijke voorwaarde voor het effectief uitkijken van camerabeelden. Het is ook een van de exameneisen voor uitkijkers van camerabeelden: <http://www.svpb.nl/media/items2/46.pdf>

correspondentie met de BHL geeft de burgemeester aan dat alle camerabeelden in de centrale uitkijkruijme volgens vaste procedures en door specialisten worden uitgekeken. Deze specialisten beschikken over kennis van de Leidsebuurt en kunnen daarom goed communiceren met de politie ter plaatse. Daarnaast geldt dat bij calamiteiten de camerabeelden nog steeds toegankelijk kunnen worden gemaakt voor districten en/of de meldkamer.

Ten slotte is de straatverlichting niet altijd optimaal: defecte verlichting wordt niet snel gerepareerd.

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de potentiële effectiviteit van de genomen maatregelen en de uitvoering die in het kader van de KVV Leidsebuurt aan de maatregelen is gegeven. Ongeveer driekwart van de maatregelen is geheel of gedeeltelijk uitgevoerd.

Tabel 5.1 Mogelijke beïnvloeding veiligheid door genomen maatregelen

Maatregelen (per cluster)	Potentiële effectiviteit	Uitvoering
Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid in de openbare ruimte	Effectiviteit vijf maatregelen onbekend. Deels betreft het maatregelen die efficiënter werken mogelijk moeten maken (gebruik veiligheidsindex, conceptaangifte, bijhouden logboek), indirect zijn zij mogelijk effectief. Pleinverbod moet objectieve veiligheid vergroten, sluisdeuren geluidsoverlast tegengaan.	De maatregelen worden uitgevoerd. De verwachting is dat zij effect hebben op de veiligheidssituatie.
Horecabeleid en deurbeleid horeca	Deurbeleid is een veelbelovende maatregel. Het effect van de collectieve toegangsontzegging is onbekend.	Twee van de drie maatregelen worden uitgevoerd. Effect op veiligheid verwacht.
Toezicht	Het vergroten van politiecapaciteit en de inzet van straatcoaches zijn effectieve maatregelen. Cameratoezicht ook, maar werkt beperkt preventief in veilig uitgaanssetting. De horecatelefoon is mogelijk indirect effectief. Het effect van de inzet van portiers is onbekend.	Vijf van de zes maatregelen worden uitgevoerd. Zij hebben waarschijnlijk effect op de veiligheid. Toezicht door 'ambulante portiers of hosts' komt niet van de grond.
Openbare ruimte van hoge kwaliteit	Straatverlichting is een effectieve maatregel. Van de overige zes maatregelen in de openbare ruimte is de effectiviteit onbekend.	Zes van de acht maatregelen worden uitgevoerd. Effect op veiligheid te verwachten. Grootste effect te verwachten van verlichting: reparatie daarvan is aandachtspunt.
Preventie	De cursus Barcode is een veelbelovende maatregel. Van de overige negen maatregelen is de effectiviteit onbekend.	De uitvoering van vier van de tien preventieve maatregelen is beperkt. Effect op veiligheid daarmee ook.
Heldere afspraken, rolverdeling en overleg gericht op behalen van resultaten	Samenwerking is goed, maar blijkt kwetsbaar. Het betrekken van bewoners blijkt lastig.	Zes van de acht maatregelen gerealiseerd. Op langere termijn blijven effecten te verwachten.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk worden de conclusies van het onderzoek uiteengezet. Daarnaast beschrijven we de mogelijkheden tot voortzetting van de KVVU en de aandachtspunten die daarbij gelden.

6.1 Conclusies

De KVVU Leidsebuurt is opgezet volgens een duidelijk model, waarin samenwerking tussen partijen geborgd is door een convenant en waarbij een maatregelenmatrix het uitgangspunt is voor de gezamenlijk uit te voeren maatregelen. De samenwerking wordt door projectgroepleden als goed en constructief gekwalificeerd en voldoet daarnaast aan de meeste voorwaarden voor een goed samenwerkingsverband.

Er zijn enkele verbeterpunten aan te wijzen in de samenwerking. Interne regels of belangen wijken bij ondernemers zeker niet altijd voor het groepsbelang. Daarnaast is een deel van de belanghebbenden bij een veilig uitgaansklimaat in de Leidsebuurt niet vertegenwoordigd. Het gaat dan om ondernemers die niet zijn aangesloten bij de BHL en om bewoners.

Driekwart van de voorgenomen maatregelen wordt uitgevoerd. Deze maatregelen zijn niet allemaal wetenschappelijk aangetoond effectief, maar het is plausibel dat het om maatregelen gaat die resultaten opleveren (al dan niet indirect of in combinatie met andere maatregelen).

Het doel van de KVVU is het vergroten van de veiligheid in uitgaansgebieden. Dat doel is slechts ten dele gehaald. Objectief gezien is de situatie op en rond het Leidseplein de laatste jaren verslechterd. Dat kan echter te wijten zijn aan een actievere opstelling van de politie, die tot een registratie-effect leidt (meer waarnemingen). Subjectief bekeken is de veiligheidssituatie vrij stabiel. Dat geldt overigens ook voor de objectieve veiligheid in de laatste twee jaar. Projectgroepleden herkennen het beeld van een uitgaansgebied waarin de veiligheidssituatie in principe stabiel en onder controle is, maar constante aandacht behoeft.

Die aandacht is er. En hoewel niet cijfermatig hard te maken is dat de KVVU resultaten boekt op het gebied van de veiligheidssituatie, is het waarschijnlijk dat de stabiliteit in die veiligheidssituatie toe te schrijven is aan het pakket van maatregelen dat constant over het gebied wordt uitgerold. Output is namelijk wel te meten: de politie schrijft bijvoorbeeld meer boetes bij overlast (en dat is actief beleid), foutgeparkeerde fietsen worden vaker verwijderd door gemeentelijke handhavers en ondernemers voeren actief deurbeleid.

6.2 Voortzetting KVV

De projectgroep heeft zich in de bijeenkomst aan het eind van dit onderzoek unaniem uitgesproken voor de voortzetting van het samenwerkingsverband. Daarbij kan de opzet van de KVV grotendeels gelijk blijven. Wel stellen de projectgroepleden dat een verbreding van het thema van de samenwerking van veilig uitgaan met meer aandacht voor de openbare ruimte noodzakelijk is. De staat van de openbare ruimte is in hun ogen een bepalende factor in veiligheid(sgevoelens) en met de herinrichting van het Leidseplein extra relevant. Deze thematische verbreding moet volgens de projectgroepleden niet leiden tot een verbreding van het samenwerkingsverband. De relatief kleine projectgroep heeft goed gewerkt en dat zien de projectgroepleden graag voortgezet. Een mogelijke uitbreiding met een vertegenwoordiging uit de, op en rondom het Leidseplein aanwezige, cultuursector ligt wel voor de hand. Een vertegenwoordiger van die sector heeft zich al positief uitgelaten over een toekomstige samenwerking.

De rol van convenantpartners op afstand, de directie OOV en het OM, kan in de toekomst hetzelfde blijven. Beide organisaties geven aan de KVV-samenwerking te zien als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemers en veiligheidspartners. Waar de organisaties daarbij ondersteuning kunnen bieden, zullen zij dit blijven doen. De directie OOV stelt aanvullend dat maatregelen die in de KVV, door het ontbreken van een gemeenschappelijk belang, niet van de grond komen wellicht beter tot hun recht komen in nadere regels vanuit de gemeente, met een meer verplichtend karakter.

6.3 Aandachtspunten bij de voortzetting

6.3.1 Rollen en verantwoordelijkheden

Uit het onderzoek komt naar voren dat rollen en verantwoordelijkheden van projectgroepleden niet altijd duidelijk zijn. Eerder in deze rapportage kwam al aan de orde dat de rol van de straatmanager, die tevens secretaris is van de ondernemersvereniging, tot verwarring heeft geleid. In mindere mate geldt ook dat de positie van de projectleider niet duidelijk is. Die onduidelijkheid komt met name voort uit het feit dat niet vaststaat welke partij (gemeente of ondernemersvereniging) verantwoordelijk is voor het functioneren van desbetreffende functionarissen en wat er precies van hen verwacht wordt. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) biedt handvatten voor een invulling van de verschillende rollen in een KVV-werkgroep.¹

¹<http://www.hetccv.nl/instrumenten/Kwaliteitsmeter+Veilig+Uitgaan/index?filter=Stappenplan&step=1&substep=2>.

6.3.2 Belanghebbenden

Ondernemers worden in de KVVU-projectgroep vertegenwoordigd, maar niet alle ondernemers. Het is zaak na te gaan wat ondernemers over de streep kan trekken. De groep ondernemers die nu niet in het samenwerkingsverband participeert, lijkt de KVVU voornamelijk als een last te zien, terwijl er voor hen ook voordeel te behalen valt uit de samenwerking. Door de samenwerking thematisch te verbreden naar de openbare ruimte, kunnen deze voordelen wellicht voor hen inzichtelijker worden.

Bewonersvertegenwoordiging zou ten slotte mooi zijn, maar is geen voorwaarde voor het welslagen van de KVVU. In de oorspronkelijke opzet van het instrument zijn bewoners ook niet meegenomen.² Een geïnterviewde bewoner ziet geen rol voor hem weggelegd.

De KVVU-projectgroep bestaat het best uit een kleine groep die snel beslissingen kan nemen. Andere belanghebbenden kunnen bevraagd of betrokken worden waar dat relevant is. Dat zou kunnen via het Integraal Leidsebuurt Overleg, waarin een bredere afvaardiging van bewoners en ondernemers (ook uit de cultuursector) aanwezig is.

6.3.3 Maatregelen

Met betrekking tot de uitgevoerde maatregelen zijn ten slotte nog enkele aandachtspunten te formuleren:

- *De uitvoering van enkele effectieve maatregelen verandert of is beperkt*
Cameratoezicht, politie-inzet en straatverlichting zijn maatregelen die hun effect op de veiligheid bewezen hebben. Dergelijke maatregelen zijn schaars en het is dus extra van belang dat de uitvoering van deze maatregelen zo efficiënt mogelijk verloopt. Met betrekking tot de straatverlichting bestaat in casu een knelpunt. Reparaties van straatverlichting worden niet snel gerealiseerd. Daarmee is de effectiviteit van de maatregel in het geding. Voor de andere twee effectieve maatregelen geldt dat de uitvoering aan verandering onderhevig is. Het cameratoezicht wordt gecentraliseerd, toezichthouders gaan de camerabeelden onder aansturing van de politie uitkijken in een centrale uitkijkrimte. De politie gaat een breder gebied bedienen en is daardoor mogelijk minder zichtbaar aanwezig op straat. Bij deze maatregelen is het zaak in de gaten te houden welke invloed deze veranderingen hebben op de uitvoering en daarmee indirect op het effect van de maatregelen.
- *Preventieve maatregelen verdienen extra aandacht van ondernemers*
Slechts zes van de tien preventieve maatregelen worden volgens plan uitgevoerd. Dat is voornamelijk toe te schrijven aan de rol van ondernemers daarin. Cursussen aan barpersoneel worden nauwelijks gegeven, omdat er te veel personeelsverloop zou zijn. Preventieve maatregelen

²<http://www.hetccv.nl/instrumenten/Kwaliteitsmeter+Veilig+Uitgaan/index?filter=Stappenplan&step=1&substep=5>

tegen zakkenrollers, zoals tassenhaken en stickers, worden eveneens erg beperkt uitgevoerd. Juist deze maatregelen zouden bij kunnen dragen aan de oplossing van enkele hardnekkige problemen in het uitgaansgebied: overmatig drankgebruik en zakkenrollerij. Een actievere opstelling van ondernemers hierin is gewenst.

BIJLAGE

Maatregelenmatrix

Maatregel	Verantwoordelijke	Stand van Zaken maart '13
<i>Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid in de openbare ruimte</i>		
1. Veiligheidsindex als bron	Stadsdeel Centrum	Wordt gebruikt, maar is niet voldoende. Cijfers over meer afgebakend gebied nodig.
2. Bijhouden logboek	Ondernemers	Gerealiseerd.
3. Pleinverbod	Politie	108 verblijfsverboden in 2012.
4. Conceptaangifte	Politie	Gerealiseerd.
5. Sluisdeuren gesloten	Ondernemers	Gerealiseerd.
<i>Horecabeleid en deurbeleid horeca</i>		
6. Evalueren Horecabeleidsnota	Stadsdeel Centrum	Gerealiseerd.
7. Panel Deurbeleid	BHL	In een nieuwe vorm gerealiseerd.
8. Onderzoek Collectieve Horeca Ontzegging	Ondernemers	Moeilijk te realiseren. Er wordt gezocht naar andere mogelijkheden om overlastgevers te weren.
<i>Toezicht</i>		
9. Cameratoezicht	Gemeente	Gerealiseerd. Effectiviteit in de toekomst mogelijk onder druk.
10. Voldoende politiecapaciteit	Politie	Gerealiseerd.
11. Straatcoaches	Gemeente	Gerealiseerd, maar grotendeels buiten het uitgaansgebied.
12. Verantwoordelijkheid portiers voor buitenstaand publiek	Ondernemers	Gerealiseerd. Portiers nemen verantwoordelijkheid.
13. Onderzoek ambulante portiers	BHL	Heeft geresulteerd in het plan voor Leidse Hosts. Dit plan komt (nog) niet van de grond.
14. Horecatelefoon	Politie	Gerealiseerd.
<i>Openbare ruimte van hoge kwaliteit</i>		
15. Ondernemers spreken elkaar aan	Ondernemers	Informeel spreken ondernemers elkaar aan.
16. Voldoende toiletgelegenheden	Stadsdeel Centrum	Gerealiseerd.
17. Melden kapot straatmeubilair	Stadsdeel Centrum	Snellere actie vanuit het stadsdeel gerealiseerd.
18. Periodieke lichtschouw	Gemeente	Lichtschouw is niet nodig gebleken.
19. Reparatie defecte verlichting	Gemeente	De gemeentelijke dienst infrastructuur reageert niet snel op meldingen.
20. Invoeren aanbevelingen Nota Uitgangspunten Herinrichting Leidsebuurt	Stadsdeel Centrum	De herinrichting van het Leidseplein is van start gegaan.

Maatregel	Verantwoordelijke	Stand van Zaken mrt '13
21. Parkeeroplossingen scooters, brommers, fietsen	Gemeente	Er zijn meer parkeermogelijkheden en er wordt beter gehandhaafd. Zijstraten blijven een probleem.
22. Verwijderen fietswrakken		Gerealiseerd.
<i>Preventie</i>		
23. Afsprakenlijst drugs & wapens	Politie	Gerealiseerd.
24. Installeren horecakluizen	Ondernemers	Gerealiseerd.
25. Toepassen richtlijnen schenkbeleid	Ondernemers	Aangescherpt, maar blijft moeilijk.
26. Afsluiten convenant organisatoren kroegentochten	Ondernemers	Gerealiseerd. Er zijn convenanten met sommige organisatoren. Nieuwe duiken nog wel op.
27. Aanmelden cursussen Barcode en EHBD-u	Ondernemers	Beperkt gerealiseerd.
28. Aanmelden portiers conflict- en agressiehantering	Ondernemers	Gerealiseerd.
29. Maximaal drie afterparty's	Gemeente	Nieuwe regels (max. vijf afterparty's), die worden gehandhaafd.
30. Geen glazen buiten	Ondernemers	Gerealiseerd.
31. Tassenhaken	BHL	Beperkt gerealiseerd.
32. Stimuleren verbreden horeca-aanbod en publiek	Gemeente	Weinig invloed op, want grotendeels een marktkwestie.
<i>Heldere afspraken, rolverdeling en overleg gericht op het behalen van resultaten</i>		
33. KVVU-overleg ieder kwartaal	Projectleider	Gerealiseerd. Goede opkomst.
34. Politie-horecaoverleg	Politie	Gerealiseerd. Goed en constructief overleg.
35. Afstemmen communicatie	BHL	Afspraken gemaakt.
36. Overleg met bewoners	Projectleider	Beperkt gerealiseerd.
37. Overleg met Economische Zaken	Projectleider	Deels gerealiseerd.
38. Overleg met ILO/betrokken bij overleg herinrichting Leidseplein	Projectleider	Deels gerealiseerd.
39. Portiersoverleg	Politie	Gerealiseerd. Goed en constructief overleg.
40. Ondernemers sluiten zich aan bij KVVU	Ondernemers	Blijft een aandachtspunt.

Regioplan Beleidsonderzoek

**Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam**

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl